

Werk van Ida Hadjar

men. Het commentaar van haar vader, onderwijzer aan de (HIS) Hollands Indische School, luidde dat het leven van een schilderes niet makkelijk zou zijn, waarop Roelijati antwoordde dat ze liever een moeilijk leven had waar kon blijven schilderen, dan een makkelijk leven waarin dat niet zou mogen. En ze bleef schilderen, tijdens haar huwelijk en ondanks haar zes kinderen.

LICHTEND VOORBEELD

Wie ik tot mijn spijt niet heb gesproken, terwijl haar plaats in de hiërarchie van beroemde schilders in Indonesië echt niet te veronachtzamen valt, is Kartika A. Koberl (1930 ?). Voor Nuansa en IPWI is ze de belangrijkste senior-adviseur. Voor vele andere schilders de vrouwen geldt ze als een lichtend voorbeeld in het volgen van haar eigen weg. Kartika is tijdens mijn verblijf in Indonesië op studiereis naar de Australische woestijn, waar ze in Alice Springs een paar maanden lang samen met Aboriginal schilders aan het werk is. In een tijdschrift lees ik, dat Kartika tijdens haar schilderexplosies de verf als kleurstrepen rechtstreeks vanuit de tube op het

doek aanbrengt. Dat doet ze altijd in een doorlopende sessie van een paar uur in de open lucht. Dan is het schilderij in grote trekken klaar en voegt, ze er alleen nog een kleine 'finishing touch' aan toe. Op de voorlaatste dag van mijn verblijf in Yogyakarta ga ik, tegen beter weten in, toch een kijkje nemen in het Affandi museum van haar vader. Van een ontmoeting is geen sprake. Precies vandaag is de 'grand lady' thuis gekomen. Vol begrip nodigt de suppoost me mee: "Daar staan twee van de meegebrachte schilderijen uit Australië." Dit beschouw ik als toestemming om het schilderij met de Aboriginal moeders en het andere, met het kameel te fotograferen.

De 'boom' in de schilderkunst is dus, vooral door de eigen inspanning van de vrouwen niet aan hen voorbij gegaan. Verenigingen als IPWI, Nuansa en Group Sembilan, hebben daar in niet onbelangrijke mate aan bijgedragen. Door hun voorhoedewerk is er zelfs een trend ontstaan. Want elke maand is wel ergens op Java of Bali een tentoonstelling te zien van werken van alleen vrouwelijke schilders, weet ik uit publikaties en andere informatie uit de kunstwereld.

Toch lukte het niet die een of twee jonge veelbelovende schilders te ontmoeten naar wie ik zocht. Of ze waren jong maar niet veelbelovend, of ze waren veelbelovend maar niet meer jong en de prijzen van hun schilderijen, vanwege de 'boom', onrealistisch hoog. Het klinkt bijna ongelooflijk, maar zelfs mijn favoriete galerie Cemeti in Yogyakarta, waar elke maand een andere kunstenaar exposeert, kon mij niet in de gewenste richting helpen. Terug in Nederland check ik deze ervaring bij een jonge Nederlandse schilderes die regelmatig in Yogyakarta verblijft en dan veel optrekt met jonge kunstenaars. Ze is niet verbaasd. Opzettelijk had ze steeds gezocht naar vrouwelijke collega's, maar dat was haar tot nu toe niet gelukt. "Hoeveel Roekmini's telt Indonesië heden ten dage?"